

بررسی تاثیر آموزشهای فنی و حرفه ای بر اقتصاد کشور

علی دهقانی^۱، حسن گرزین^{۲*}

۱- دکترای مدیریت صنعتی، گروه مدیریت، دانشکده مدیریت و دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود
۲- کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی، گروه مدیریت، دانشکده مدیریت و دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود
hassangorzin@yahoo.com-۰۹۱۲۶۷۳۳۴۵۰

چکیده

نقش آموزش های مهارتی در تولید و انتقال فناوری، فعالیتهای دانش بنیان و نوآورانه، ایجاد و ارتقای توان کارآفرینی و ارتقای توان عوامل تولید، از جمله ابعاد تأثیرگذاری این آموزش ها بر فرآیند توسعه اقتصادی است؛ از همین روی توجه به این آموزش ها امری ضروری به نظر می رسد که باید بر مبنای برنامه های توسعه اقتصادی، توسعه آموزش های مهارتی نیز مورد توجه قرار گیرد. در این مقاله سعی گردیده در مورد تاثیر آموزشهای فنی و حرفه ای بر اقتصاد و فعالیتهایی که منجر به اشتغال زایی و رشد اقتصادی می شود و همچنین نقش آموزش های مهارتی در پرورش نیروی کار ماهر به عنوان یکی از عوامل اصلی توسعه اقتصادی توضیحاتی ارائه گردیده است. سپس در مورد تعریف آموزش و مهارت توضیحاتی بیان شده است. در این پژوهش ما در مورد ضرورت این مهارتها و آموزش ها برای رشد اقتصادی نیز مطالبی را بیان نموده ایم و در پایان مشکلات و چالش های این آموزش ها، ضعف ها و کمبودها در نظام آموزش فنی و حرفه ای را بررسی و بیان کرده ایم.

واژگان کلیدی: اقتصاد، آموزش های مهارتی، فنی و حرفه ای

۱- دکترای مدیریت صنعتی، گروه مدیریت، دانشکده مدیریت و دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود
۲- کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی، گروه مدیریت، دانشکده مدیریت و دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود

Evaluation of Technical and Professional Training on the Economy

Ali Dehghani^۱, Hasan Gorzin^۲

۱. PHD of Industrial Management - Management Branch - Azad University of Shahrood

۲. Student of Industrial Management - Management Branch - Azad University of Shahrood

hassangorzin@yahoo.com • ۹۱۲۶۷۳۳۴۵۰

Abstract

Role in the production of technical training and technology transfer, knowledge based and innovative activities, creation and promotion of the entrepreneurship and promoting the factors of production, including the impact of the training on the process of economic development is the same in regard to the training necessary as well as skills training in the development of skilled labor as one of the main factors of economic development has been explained then expressed comments on the definition of education and skills.

Keywords : Economy, skills training, vocational Education

۱- مقدمه

آنگاه که سخن از توسعه همه جانبه به میان می آید باید ابعاد مختلف علمی و فناوری، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... را برای آن در نظر داشت؛ در این میان یکی از ابعاد مهم توسعه، بعد اقتصادی آن است که خود نیازمند تطبیف گسترده ای از امکانات، ظرفیتهای، توانمندی ها و برنامه ها است تا بتواند در مسیر درست حرکت نماید. در همین راستا یکی از پیش نیازهای اساسی و به عبارتی یکی از مؤلفه های اصلی، نیروی انسانی است که موتور محرکه چرخه توسعه اقتصادی به شمار می رود؛ نیروی انسانی برای تأثیرگذاری بر فرآیند توسعه، نیازمند آموزش در سطوح و ابعاد مختلف است.

آموزش های مهارتی به دلیل توانمندسازی نیروی انسانی و ارتقای توانمندی های فناورانه به عنوان یکی از ارکان اساسی در برنامه های توسعه و به ویژه توسعه در بعد اقتصادی به شمار می رود که می تواند نقش مهمی را در دستیابی به اهداف توسعه ایفا نماید. اکنون که جمهوری اسلامی ایران با افق چشم انداز ۱۴۰۴ در مسیر توسعه قرار گرفته است، مقام معظم رهبری با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخ صهای مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم انداز بیست ساله، سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی با رویکردی جهادی، انعطاف پذیر، فرصت ساز، مولد، درون زا، پیشرو و برونگرا سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی را ابلاغ فرمودند.

سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور، به عنوان یکی از متولیان اصلی آموزش های مهارتی در کشور هم راستا با برنامه های وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، به منظور تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی، اقدام به تدوین راهبردها، سیاستها و برنامه های عملیاتی اقتصاد مقاومتی نموده است تا بتواند همراستا با سایر دستگاههای اجرایی کشور سهم خود را در تحقق این امر ایفا نماید (بخشنامه راهبردهای کارآفرینی وزارت کار، ۱۳۹۲).

۲- تاریخچه آموزش های فنی و حرفه ای در ایران

آموزشهای رسمی و فنی و حرفه ای در ایران با ایجاد دارالفنون آغاز شد. در این مدرسه که در سال ۱۲۳۸ (ق.ه) به منظور تربیت نیروی انسانی لازم در زمینه های اداری، علمی، فنی و پزشکی تاسیس شد شاگردان هم درسهای نظری داشتند و هم درسهای عملی. در زمینه آموزش صنعت در سال ۱۲۸۶ (ق.ه) اولین هنرستان فنی با نام مدرسه ایران و کمال شروع به کار کرد و در سال ۱۳۰۳ به هنرستان صنعتی تبدیل شد. در زمینه کشاورزی در سال ۱۲۹۷ (ق.ه) دبستان برزرگ شروع به کار کرد که پس از انحلال بجای آن مدرسه فلاح در تهران تاسیس شد. در زمینه آموزش خدمات در سال ۱۲۹۸ (ق.ه) مدرسه صنایع مستظرفه تهران به ریاست کمال الملک در رشته های هنری تاسیس شد. در سال ۱۳۴۹ با تصویب قانون کار آموزی، آموزش در صنعت به صندوق کارآموزی واگذار شد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی به لحاظ اهمیت یافتن استقلال و خودکفایی کشور و سامان بخشیدن به آموزشهای فنی و حرفه ای مورد توجه خاص قرار گرفت و به همین

منظور شورای عالی هماهنگی آموزش های فنی و حرفه ای کشور برای سازمان بخشیدن به تشکیلات و پوشش دستگاههای متعدد، بعنوان مجری این نوع آموزشها در سال ۱۳۵۹ تشکیل شد.

۳- طبقه بندی آموزشهای مهارتی (فنی و حرفه ای) در ایران

۱- آموزشهای دانش محور که توسط آموزش و پرورش و آموزش عالی در قالب هنرستان های فنی و حرفه ای، دبیرستان های کاردانش، مراکز آموزش عالی علمی-کاربردی و دانشگاه ها و دانشکده های فنی ارائه می شود که در قبال این آموزش ها مدرک تحصیلی به افراد اعطاء می شود و ارزش استخدامی و ادامه تحصیل تا سطوح بالای علمی را نیز دارد، بخش قابل توجهی از آموزش های فنی و حرفه ای به این نوع آموزش ها شامل می شود.

۲- آموزشهای فنی و حرفه ای مهارت محور که در یک نگاه توسط و نظارت سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور انجام و هدایت می گردد و در جستجوهای بعدی بیش از دهها دستگاه اجرایی، سازمان، نهاد و ارگان دولتی و غیردولتی آموزش داده می شود.

۳- آموزشهای فنی و حرفه ای سازمان نایافته که به صورت استاد شاگردی و پراکنده در حوزه های وسیع شغلی در صنعت و صنف در جریان است و به آموزش های فنی و حرفه ای بنگاه محور مشهور می باشند.

این آموزشهای سه گانه فنی و حرفه ای بصورت جزایر جداگانه ای فعالیت می کنند و در حال حاضر هیچ نظام ملی برای ارتباط و ارزشیابی مدارک دانش - بنیاد یا گواهینامه حرفه ای و صلاحیت تخصصی بدون مدرک و گواهینامه در کشور وجود ندارد و به عبارت بهتر نظام صلاحیت حرفه ای ملی که در اغلب کشورهای پیشرو و نیز در کشورهای اروپائی مبنای ارتقاء کیفیت این آموزش هاست، هنوز دارای چارچوب ملی و تصویب شده نیست. لذا با توجه به تنوع این آموزشها نیز لزوم ساماندهی کیفی محتوایی و اجرائی و مهارت حرفه ای امروز وجود یک نظام صلاحیت ملی حرفه ای در رسیدن به اهداف برنامه های ۵ ساله توسعه ای ضرورتی اجتناب ناپذیر است (گودرزی، ۱۳۷۰).

۴- آموزش و بالندگی نیروی انسانی در نظام آموزش فنی و حرفه ای

منظور از آموزش، آموختن عمل یا مجموعه ای از اعمال است که موجب می شود فردی مهارت، دانش و مهارت را برای انجام کاری فراگیرند (کیان پور، ۱۰، ۳۸۹). آموزش می تواند تغییر مهارت ها، دانش و نگرش و رفتار اجتماعی را در بر داشته باشد. آموزش می تواند به فضای به وجود آمدن تغییرات در ویژگی های شخصیتی، رفتاری، نگرش ها در مورد همکاران و گروه و سرپرستان و اهداف سازمان بینش مطلوب را بوجود آورد. در این تعریف کسب تخصص حرفه ای ماشینی و دانش فنی را آموزش دانسته است، تعلیمات مراکز آموزشی و تربیت نیروی انسانی و ترکیب آموزش های تئوری و عملی می تواند نقش بسیار بالایی در توسعه کشور ما داشته باشد؛ منظور از یادگیری فرایند تغییر و اصلاح کم و بیش دائمی در رفتار فرد است که در نتیجه فعالیت او یا از طریق مشاهده در وی ایجاد می شود (عباسی، ۱۳۷۸).

آموزش های تخصصی شغلی، آموزش رفتاری، آموزش های مهارتی، آموزش های روانی حرکتی و هرگونه آموزش که برای بهتر انجام شدن کارها لازم باشد در این بخش قرار می گیرد؛ افراد در دوران صنعتی برای آموزش، رفتن به کلاس های تخصصی را سرلوحه کار خود قرار دادند. هرچند اعتقاد به انسان بزرگ هنوز مطرح بود و در عصر فرا صنعتی که عصر حاکمیت کامپیوتر است، در مساله آموزش دیگر مساله ابعاد و مسافت مطرح نمی باشد و آموزش از جنبه فیزیکی خود خارج شده و به صورت الکترونیکی در آمده است (فرهادیان، ۱۳۸۴). همانطور که بیان گردید آموزش و بالندگی نیروی انسانی کوشش مدار و برنامه ریزی شده ایست که برای افزایش توانایی های کارکنان و بهبود سطح عملکرد و شایستگی آنان انجام می گیرد. به همین دلیل آن را از بهترین فعالیت های سازمانی تشخیص داده اند (سیدیان، ۱۹۸۸).

هر برنامه جامع آموزش به طور کلی چهار مرحله دارد که عبارتند از: تشخیص نیازهای آموزشی، تعیین اهداف آموزشی، آموزش و ارزیابی؛ در مرحله تشخیص بررسی می شود که چه کاستی هایی وجود دارد که باید با آموزش برطرف شود. در مرحله بعدی اهداف آموزش در قالب عوامل مشهود و قابل اندازه گیری، تعیین می شود و سپس روش های مناسب آموزش انتخاب شده و آموزش صورت می گیرد. در مرحله ارزیابی صورت می گیرد که می توان تاثیر آموزش را از طریق مقایسه افراد آموزش دیده قبل و بعد از اجرا ارزیابی کرد (اخلاقی، ۱۳۸۵). همچنین اهداف آموزش و بالندگی باید قبل از اجرا، تنظیم و به صورت صریح و مختصر بیان شود تا از یک طرف برنامه آموزشی و بالندگی و از طرف دیگر ابزاری برای ارزشیابی و اثر بخشی در دست داشته باشیم. بدیهی است که یک از برنامه های آموزشی هدف مربوط به تود را تواد داشت (میچالاک، ۱۹۷۹).

۵- نقش و اهمیت آموزش فنی و حرفه ای در توسعه اقتصادی

بیش از سه دهه، از تدوین نظری سرمایه انسانی می گذرد. در این مدت نقش و اهمیت آموزش های فنی و حرفه ای در توسعه اقتصادی کشورهای توسعه یافته و بسیاری از کشورهای در حال توسعه، شناخته شده است؛ به گونه ای که بسیاری از کشورها برای ایجاد تحول در توسعه اقتصادی به عنوان پیش زمینه و اولین گام، اقدام به اصلاح نظام آموزش فنی و حرفه ای خود و سرمایه گذاری در آن نموده اند (اخلاقی، ۱۳۸۵). آموزش های فنی و حرفه ای آموزش هایی هستند که انتظار می رود دانش آموختگان آن در زمان ورود به دنیای کار از سازگاری نسبی در مقایسه با دانش آموختگان رشته های نظری برخوردار باشند. به عبارت دیگر، این دانش آموختگان باید توانایی لازم را برای اشتغال داشته باشند (خلایق ۱۳۸۵). توسعه اقتصادی را افزایش بهره وری عوامل تولید شامل زمین، کار، سرمایه و فن آوری در سطح ملی و منطقه ای دانسته و این افزایش بهره وری را متکی به نیروی انسانی کار آمد می داند. وی معتقد است که نیروی انسانی در اثر تربیت و آموزش می تواند نگرش، دانش و مهارت لازم را به دست آورد. به همین علت در اغلب کشورهای اروپایی و صنعتی بعد از دهه ۹۰ توسعه صنعتی را در آموزش فنی و حرفه ای دانسته و در بهبود و رشد آن تاکید بسیار دارند. در بحث آسیب شناسی نظام فنی و حرفه ای، میزان اثر بخشی عناصر آموزش فنی و حرفه ای و میزان کارایی عناصر نظام آموزش فنی و حرفه ای را بررسی نموده و برنامه های درسی را به دلیل عدم و یا کمبود نیروی انسانی با صلاحیت، تجهیزات نامناسب، مدیریت فاقد صلاحیت حرفه ای و فضای نا کافی بدون اثر بخشی و کارایی قلمداد کرده است و متناسب با شرایط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ارزشی هر کشور اقدام برای اصلاح و تجدید نظر را در حوزه ی روش ها و اهداف لازم و ضروری دانسته است (دسنزو، ۱۹۸۸).

توسعه آموزشهای فنی و حرفه ای در شرایط کنونی برای اقتصاد و فرهنگ ایران و به ویژه شتاب دهی به فرایند تولید امری حیاتی است؛ زیرا سرمایه گذارهای زیربنایی و افزایش ابزار و تجهیزات و به طور کلی سرمایه فیزیکی بدون سرمایه انسانی بلااستفاده مانده و یا به نحو اقتصادی و کارآمد مورد بهره برداری قرار نمی گیرد. بنابراین از ضرورتها و الزامات رشد و توسعه اقتصادی، نظام آموزش برای ایجاد مهارتهای لازم سرمایه انسانی است و در این میان آموزشهای فنی و حرفه ای تلفیقی است از علم، فن و هنر و نقش بسیار مهمی در تامین نیروی انسانی کارآمد ایفا نموده و مضمونی توسعه ای دارد. هدف از این آموزشها، افزایش توانایی های دانش، مهارت و قدرت درک افراد و انجام مطلوبتر کار در محدوده وظایف شغلی است (فردوسی، ۱۳۹۳).

از آنجایی که موضوع بیکاری یکی از مهمترین مسائل و مشکلات جهان است و در کشورهای در حال توسعه با توجه به عدم توازن ساختارهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی سهم بیشتری را بر توسعه دارد و با توجه به اینکه یکی از دلایل بیکاری در کشور فقدان مهارتهای مورد نیاز بازار کار از سوی جویندگان کار می باشد، انتظار می رود سازمان آموزش فنی و حرفه ای با ارائه آموزشهای مهارتی بتواند نقش بسزایی در کاهش میزان بیکاری ایفا کند. زیرا آموزشهای فنی و حرفه ای به سبب انعطاف پذیری نشأت گرفته از خصیصه های بازار کار و اوضاع اقتصادی کشور و نیز به دلیل آموزش و ایجاد مهارتهای لازم در افراد برای توانایی در احراز مشاغل، نقش به سزایی در اشتغال دارد. این آموزشها هم مهارتهای خاص مورد نیاز صنعت و هم مهارتهای عمومی بازار کار را فراهم می سازد و همچنین برای شاغلینی که به دلیل تغییرات تکنولوژی دچار کاهش کارایی می شوند امکان به روز شدن و تکمیل مهارت را فراهم می کند. لذا به این نوع آموزشها به عنوان ابزاری برای مقابله با بیکاری بالاخص بیکاری ساختاری که ناشی از تغییرات در اقتصاد جهانی می باشد، نگریده می شود. در واقع خصیصه این آموزشها، نوعی پرورش "کارآفرین" است، به این معنی که افراد پس از کسب مهارت و تخصص دانش فنی، قادر خواهند بود که فرصتهای شغلی مناسبی را به دست آورند و یا در نهایت فرصت شغلی ایجاد نمایند. اینگونه آموزش از نقش و تاثیرگذاری اقتصادی- اجتماعی مهمی برخوردار است چرا که معرف نوع مهمی از سرمایه گذاری در منابع انسانی است و با فراهم کردن زمینه های ارتقای دانش، نگرشها و مهارتهای مورد نیاز بازار کار و اشتغال در زمینه های مختلف به توسعه اقتصادی کمک می کند. از این رو کار محور بودن آموزشهای فنی و حرفه ای که فرایند یادگیری فراگیران را از طریق محیطهای کار، برای آن مراکز و در درون آنها طراحی و اجرا می نماید و محتوای آموزشها را با تغییرات و پیشرفتهای حوزه تکنولوژی و به تبع آن در کارکرد نهادهای اقتصادی جامعه هماهنگ می سازد، سبب شده است که این آموزشها به عنوان یکی از عناصر کلیدی جهت تحقق پیشرفتهای اقتصادی محسوب گردد و از جمله عوامل موثر در موفقیت کشورهای توسعه یافته تلقی گردد (همان).

چرا که آموزش نظری همگام با کار عملی موجب تربیت نیروی انسانی خلاق و فعال می شود و همچنین این نیروها با نفوذ در جامعه سبب به کارگیری بخش عظیمی از نیروهای غیرخلاق می گردد. لذا اگر آموزش فنی و حرفه ای در کشور نادیده گرفته شود، در واقع باعث سوق دادن آموزش کشور به طور غیرمستقیم به آموزش اشتغال کاذب و درآمدهای سهل الوصول و ناپایدار می شود و به تدریج آسیب جدی به کشور وارد می سازد. به همین علت است که می بینیم یکی از اولویتهای مهم در سرمایه گذاریهای آموزشی در تمامی جوامع صنعتی، توسعه و گسترش آموزشهای فنی و حرفه ای است و این مهم نیز از سوی نهادهای ذی ربط بین المللی نظیر یونسکو، یونیواک و بانک جهانی به منزله یک استراتژی مهم به کشورهای در حال توسعه توصیه می شود. از سوی دیگر، عدم سرمایه گذاری کافی در آموزش فنی و حرفه ای به معنی

غفلت و فنای سرمایه های انسانی تلقی می شود. باید توجه داشت که در شرایط کنونی یکی از مهم ترین، راه اشتغال زایی اصولی و حل معضل بیکاری به آموزش صحیح فنی و حرفه ای می باشد (همان منبع).

غیر از بعد اقتصادی، نقش آموزشهای فنی و حرفه ای در تغییرات اجتماعی و فرهنگی خصوصا در رشد و بهبود فرهنگ کار حائز اهمیت است؛ اصولا برنامه این نوع آموزش و ساختار عملیات اجرایی آن به عنوان کارگزار اصلاحات فعالیتهای شغلی و بهبود مهارتها در کار، می تواند در این راستا نقش اساسی را ایفاء نماید و مسئولین ذیربط می توانند با رفع محدودیتهای برنامه ریزی صحیح از آموزشها به عنوان مهمترین عامل برای تربیت افراد کارآفرین، کارآمد و دارای فرهنگ غنی از اخلاق و وجدان کاری استفاده شایسته به عمل آورند. در سازمان آموزش فنی و حرفه ای نیز نظیر سایر موسسات آموزشی رسمی و غیررسمی، غیر از آموزش علم و مهارت مواردی از قبیل انضباط، تقلید، تعهد، احساس مسئولیت، وظیفه شناسی نیز جزء محتوای آموزشی به افراد آموخته می شود. از این رو این نظام آموزشی از طریق تحول در فرهنگ جامعه می تواند در بالا بردن کارایی و بهره وری نقش موثری ایفا نماید (همان منبع).

نقش این آموزشها در تغییرات اجتماعی، فرهنگی به دلایل مشروحه زیر بسیار مهم ارزیابی می گردد:

کاهش سطح بیکاری، میزان اعتبار بین المللی مدارک فنی و حرفه ای، کاهش معضلات اجتماعی، کمک در جلوگیری از مهاجرت بی رویه جوانان به شهرهای بزرگ، کاهش تبعات منفی بیکاری، بازسازی و نوسازی آموزشی، توانمندسازی افراد برای زندگی بهتر، افزایش سلامت و بهداشت روانی، افزایش امید به زندگی، توسعه عرصه زندگی، کار و حرفه، بهبود روابط اجتماعی و مناسبات انسانی، انتقال ارزشها و هنجارهای اجتماعی، جامعه پذیر نمودن افراد و ...

۶- آموزش فنی و حرفه ای و اقتصاد مقاومتی

در چند دهه اخیر، آموزشهای مبتنی بر مهارت، به عنوان مدلی از توسعه پایدار مورد توجه کشورهای در حال توسعه قرار گرفته است، که دولت‌ها تا پیش از توجه و اهتمام به آن، در تئوری پردازیهای اقتصاد خرد و کلان، توجهی بدان نمی کردند و از همین جهت، دچار آسیبهای اقتصادی در حوزه اشتغال می شدند. در شرایط کنونی، ایده اقتصاد مقاومتی می تواند به عنوان راه حلی مقدور و میسور، برای برون رفت از بحران اقتصادی ناشی از تحریمهای همه جانبه باشد، که بیش و پیش از عملیاتی شدن، نیازمند تبیین آموزشی آن در سطوح وزارتخانه‌های مرتبط است، تا با رویکردی حرفه‌ای و عقلانی، بتواند به پویایی اقتصادی ملی مدد رساند (زینلی، ۱۳۹۱).

کنار آمدن با واقعیات اقتصاد کشور و بررسی آسیب شناسانه آن، به منظور خروج از رکود اقتصادی، می تواند کمبودها و نارساییهای اقتصاد ملی را آشکار کرده و در جهت رفع چنین موانعی، راهکارهایی راهگشا و پیشنهاداتی منطقی و روزآمد ارائه کرد. اقتصاد مقاومتی، اگر بدون آموزش رکنهای مؤثر اقتصادی پی گرفته شود، نه فقط تولید ملی را رونق نمی بخشد، بلکه به رشد اقتصادی دلخواه و اشتغال زایی نخواهد انجامید و اقتصاد را با وضعیتی در هم پیچیده و مبهم روبرو خواهد کرد. رکن اصلی چنین آموزشی، آموزشهای مهارتی است. چرا که بهره‌وری و ایجاد انگیزه در نیروی کار، توسط آموزش مهارتی رو به تزاید گذاشته و کیفیت منابع انسانی کارآمد را ارتقاء خواهد داد. نقش دانشگاه فنی و حرفه‌ای در این باره نباید از نظر مغفول بماند، که چنین نقشی توانسته است مفاهیم، الگوها و ساختارهای پیشین مربوط به آموزش و دانش در این حوزه را دستخوش تغییر کند و ضرورت دارد تا جایگاه و کارکرد آن، در جهت نهادینه سازی اقتصاد مقاومتی، مورد توجه قرار گیرد. بنابراین نباید گفتمان اقتصاد مقاومتی در حد انتزاعی تعریف شود، بلکه باید مدلی عرضه کرد تا به نحوی از انحاء، متغیرهای مشخص کننده اقتصاد مقاومتی را در میدان مهارتی آموزشهای فنی و کاربردی قرار دهد.

در طراحی الگوی اقتصاد مقاومتی مبتنی بر آموزش فنی و حرفه‌ای، دانشگاه فنی و حرفه‌ای به راهبردی مشخص و عملیاتی نیازمند است تا پس از موفقیت در سطح کشور، «دیپلماسی مهارتی» را برای کنش موفق در کشورهای منطقه و جهان طرح ریزی کند. بر حسب همین رسالت، دانشگاه فنی و حرفه‌ای با تربیت نیروی انسانی ماهر و آموزشهای مهارتی به آن‌ها، راهبرد کلان خود را در دو حوزه حیاتی تعریف می کند، که دنبال کردن آن‌ها را از ملزومات آموزش مهارتی دانسته و به عنوان زیربنای اقتصاد مقاومتی می پذیرد.

حوزه نخست، تدوین مبانی آموزشی و پژوهشی مبتنی بر کسب مهارت و دانش فنی لازم برای حضور موفق نیروی انسانی ماهر در بازار کار است و حوزه دوم، تلاش جهت پیوند دانشگاه، صنعت و شرکت‌های دانش بنیان و نهایتاً رونق تولید ملی و دستیابی به اقتصاد نیرومند ملی است. بازیابی و بازسازی اقتصاد نیرومند ملی، ضرورت زمان ماست. چرا که به تحقیق می توان گفت که اقتصاد کنونی کشور، مبتنی بر خام فروشی است چرا که از لحاظ تکنولوژی و منابع انسانی ماهر جهت دستیابی به تراز ممتازی از تولید، در وضعیت مناسبی قرار نداریم و برای رفع چنین معضلی، باید با تقویت نمودن و قدرت بخشیدن به نهادهای آموزشی مرتبط، همانند دانشگاه فنی و حرفه‌ای و سازمان

ملی مهارت، تولید ملی را به تراز مقبول و مطلوبی رساند و در شکوفایی اقتصاد مبتنی بر اقتصاد مقاومتی، مشارکت نمود و در این مسیر به اندازه مسئولیت و به قدر توان کوشید (فردوسی سوچلمایی ۱۳۹۳)

۷- خصوصی سازی یکی از راهکار های رشد اقتصاد

در سال های گذشته که در کشور ما خصوصی سازی به عنوان راهکاری برای مقابله با مشکلات اقتصادی به کار رفته و بحث کوچک سازی دولت مطرح است، شعار کار بیشتر با نیروی انسانی کمتر، بازار کار و اشتغال را بیش از پیش ملتهب ساخته که در این راستا نقش سازمان آموزش فنی و حرفه ای به عنوان یکی از بزرگترین متولیان و مجریان دولتی در امر آموزش های غیر رسمی کشور با انتقال مهارت های مختلف به فراگیران و جذب آنان به بازار کار و ایجاد اشتغال مولد پایدار بیش از پیش اهمیت یافته است. بر این اساس، سرمایه گذاری در نیروی انسانی موجبات افزایش بهره وری در تولید را به دلیل ارتباط متقابل میان آموزش و اشتغال به همراه خواهد داشت. از این رو یکی از ضرورتها و الزامات رشد و توسعه اقتصادی، توجه به نظام آموزش در مقاطع مختلف کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت برای ایجاد مهارت سرمایه های انسانی است و در این میان آموزش های فنی و حرفه ای که تلفیقی از علم، فن و هنر است نقش بسیار مهمی در تامین نیروی انسانی ماهر و کارآمد ایفا نموده و مضمونی توسعه ای دارد. (احمدی و پیرامی پور، ۱۳۹۱)

سرمایه گذاری در نیروی انسانی را می توان به سرمایه گذاری در ایجاد مهارت ها، تخصص ها و یا سرمایه گذاری در جهت افزایش توانایی فردی و سلامت فیزیکی طبقه بندی کرد. اما آنچه ارتباط میان سرمایه گذاری در نیروی انسانی و رشد اقتصادی را برقرار می نماید ایجاد اشتغال مناسب با آموزش نیروی انسانی است. با نگاهی به تحول تمدن بشر مشخص می شود که نیروی انسانی مهمترین عنصر یک سازمان محسوب می گردد و نقش آن در فرآیند تولید و ارائه خدمات در جوامع بشری به عنوان مهمترین عامل شناخته شده است. امروزه بخش های مختلف صنعتی و بازرگانی در راستای فعالیت های تود توجه زیادی به کیفیت و کارایی نیروی انسانی به دلیل آثار و نتایج سودمند آن دارند. شایان ذکر است نظام آموزشی مهارتی یکی از عمده ترین منابع آموزشی و تامین نیروی انسانی برای فعالیت های بخش صنایع است (زینلی زاده، ۱۳۹۱).

۸- چالش های فرا راه آموزش های مهارتی و کارآفرینی؛ راهکار ها و پیشنهادها

بی تردید هر فرآیندی در مسیر تحقق اهداف تود با مجموعه ای از مشکلات و موانع روبه رو است و مدیران باید در پی حل و فصل و مقابله با چالش های موجود باشند. از جمله این چالش ها می توان موارد زیر را یادآور شد که جهت برون رفت از موانع و مشکلات ذکر شده پیشنهادهایی نیاز ارائه گردیده است.

چالش های اساسی که فراروی آموزش های مهارتی وجود دارد عبارت است از:

عدم آشنایی دانش آموختگان با بازار کار قبل و حین انتخاب رشته مورد نظر؛ پیشنهاد می شود یک دفترچه اطلاعاتی کامل در مورد نیاز انواع شغل ها و نیاز کارگاهها تهیه و در اختیار مراجعین گذاشته شود.

بیگانگی دانش آموختگان با پدیده تود اشتغالی؛ پیشنهاد می شود به منظور افزایش اطلاعات، دانش و سطح آگاهی های کارآموزان و به منظور ترویج و اشاعه فرهنگ کارآفرینی، ضمن اینکه این مهم به عنوان یک رسالت و هدف اصلی سازمان تبدیل شود و در برنامه ریزی ها لحاظ شود و آموزش ها و مشاوره کارآفرینی به عنوان یک درس اجباری به همه آموزش دیدگان رشته های مختلف ارائه گردد. همچنین می توان به برگزاری دوره ها و سمینارهای کارآفرینی پرداخت.

۹- نتیجه گیری

آموزشهای فنی و حرفه ای از کارکردها و قابلیت های اقتصادی، اجتماعی فرهنگی مهمی برخوردار هستند و بر توسعه کشور مستقیما تاثیر می گذارند. پس سازمان آموزش فنی و حرفه ای در انجام وظایف خود باید پویایی خاصی داشته باشد تا بتواند به فراهم سازی بستر در زمینه لازم برای ارتباط و مواجهه با فرآیند جهانی شدن بپردازد که این خود مستلزم توجه و همکاری همه جانبه ملی، بین المللی و سرمایه گذاری مستمر است.

۱۰- منابع و مراجع

آزاد، ابراهیم، (۱۳۸۵) عوامل موفقیت در نظام های آموزش فنی و حرفه ای، رشد آموزش شاخه حرفه ای، دوره دوم، شماره ۱ پاییز ۱۳۸۵، ۳۱-۳۷.

اخلاقی، علی اصغر (۱۳۸۵)، نقش و اهمیت آموزش های فنی و حرفه ای در توسعه اقتصادی. رشد آموزش شاخه حرفه ای، دوره اول، شماره ۳ بهار ۱۳۸۵، ۱۶-۱۳

ایرانی آرمان احمدی، حمیده بیرامی پور (۱۳۹۱). بررسی نقش آموزش های فنی و حرفه ای در ایجاد اشتغال پایدار و حمایت از کار و سرمایه چکیده مقالات همایش بین المللی مهارت آموزی و اشتغال.

روح الله فردوسی سوچلمایی (۱۳۹۳). نقش دانشگاه فنی و حرفه ای در تولید ملی، رونق اقتصادی و اشتغال زایی. کنفرانس بین المللی کارآفرینی. تهران.

زینلی زاده، اعظم؛ لیلا، زینلی زاده (۱۳۹۱). مهارت آموزی، کارآفرینی و بهره وری مهارت آموختگان. کنفرانس بین المللی کارآفرینی و مدیریت کسب و کار دانش بنیان آبان ۹۱ دانشگاه مازندران

عباسی، محمود (۱۳۷۸)، دلایل عدم تمایل دانش آموزان مستعد نظام جدید بو شهر به ادامه تحصیل در شاخه فنی و حرفه ای سال تحصیلی ۷۷-۱۳۷۶ پایان نامه کارشناسی مشاور شغلی تحصیلی مرکز آموزش عالی فرهنگیان فارس.

گودرزی، منوچهر (۱۳۷۰). عوامل موثر در جذب هنر جویان پسر به آموزشهای فنی و حرفه ای شهرستان اصفهان از دیدگاه هنرجویان، پایان کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی اصفهان.

میر جیمه، سید رضا، (۱۳۷۴)، علل روی آوردن دانش آموزان به آموزشهای کار و دانش از دیدگاه دانش آموزان شهر تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران.

یونسکو، (۱۹۷۳). آموزش و کار آموزی معلمان فنی و حرفه ای، ترجمه اقبال قاسمی پویا دفتر تحقیقات و برنامه ریزی معاونت آموزش فنی و حرفه ای و موسسه انتشارات فاطمی.

sayadian, mirza S (۱۹۸۸). Human Resources Management, TataMC GrawHill, New Dehli .

Desenzo , David A & P . Robins , Stephen (۱۹۸۸) . personnel/Human Resources Management, Third Edition, prenticeHall.

Michalak, Donald F and G. Yayer (۱۹۷۹). Edvin Making The Training Process Work ,New York.